

BATXILLERAT

Exemple de segon nivell de concreció

Matèria optativa tipificada

SOCIOLOGIA

Autors: Anna Baiges i Jardí
Irene de Puig i Olivé

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Direcció General d'Ordenació Educativa

Matèria optativa tipificada

SOCIOLOGIA

Autors: Anna Baiges i Jardí
Irene de Puig i Olivé

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Direcció General d'Ordenació Educativa**

Edició: **Servei d'Ordenació Curricular**
octubre de 1998

ÍNDIX

I. INTRODUCCIÓ	5
1. EL CONTEXT DE L'ASSIGNATURA	5
2. LA SOCIOLOGIA DINS EL CONJUNT DE LES ALTRES MATÈRIES.....	6
3. SELECCIÓ DE CONTINGUTS.....	7
4. INTERVENCIÓ DIDÀCTICA.....	7
5. AVALUACIÓ	8
II. PROGRAMACIÓ	9
1. DESENVOLUPAMENT DELS CONTINGUTS	9
2. ORGANITZACIÓ DELS CONTINGUTS EN MÒDULS	14
<i>MÒDUL 1. Grups humans i procés de socialització .....</i>	<i>14</i>
<i>MÒDUL 2. Desigualtat i canvi social .....</i>	<i>21</i>

I. INTRODUCCIÓ

A l'hora d'elaborar un segon nivell de concreció de la matèria de Sociologia les autores hem tingut present que, per primera vegada, hi ha la possibilitat de provocar un apropament de l'alumnat a un saber que ja comença a disposar d'un espai, cada cop més definit, dins el conjunt de la resta de sabers. Encara que tothom és capaç d'opinar sobre els seus continguts, l'alumnat es troba mancat d'uns coneixements bàsics que li permetin entendre-la com una ciència autònoma i positiva i que li serveixin per a la seva formació responsable cara a exercir la ciutadania.

Per això, els criteris que hem seguit a l'hora de confegir un segon nivell de concreció han estat els següents:

- Connectar la matèria amb la realitat més viva i propera a l'alumnat per tal que aquest pugui analitzar i reflexionar, des d'una perspectiva científica, sobre els fets socials.
- Presentar-ne una visió més detallada amb la finalitat que aquests coneixements puguin aplicar-se al seu entorn, tant al proper com al llunyà.

1. El context de l'assignatura

El nou Disseny Curricular presenta la Sociologia com una matèria optativa tipificada (2 crèdits, de 35 hores cadascun d'ells) que tant pot ser triada així per alumnes que cursin el batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials (sembla que aquests en serien els destinataris principals), com pels de qualsevol altra de modalitat.

Des d'aquest punt de vista, la Sociologia permet assolir amb escreix alguns dels objectius del Batxillerat, com ara "comprendre les ràpides mutacions de la societat actual, on es produeixen grans canvis socials i culturals i on les ciències i les tecnologies ocupen un lloc important" (núm. 8) i el núm. 3 "tenir el bagatge històric, cultural, econòmic i social suficient per a comprendre els canvis que es produeixen en la societat actual".

Així doncs, la Sociologia incideix en l'**aspecte formatiu** del Batxillerat, tot afavorint la maduració intel·lectual i humana dels alumnes, és a dir, la capacitat per adquirir i integrar nous sabers i habilitats i també la preparació per desenvolupar funcions més complexes. Al mateix temps, prepara l'alumnat per adquirir tècniques i procediments (treball amb gràfiques, enquestes, entrevius, treballs de camp, etc.) útils per a la seva vida professional posterior.

Com a matèria optativa tipificada, la Sociologia té, com totes les altres, una **funció orientadora**, que proporciona un xic d'especialització, tal com marca l'article 21.2 del Decret 82/1996 de 5 de març. Aquesta funció d'especialització és necessària per facilitar el camí cap a activitats professionals i alhora per continuar estudis posteriors.

En aquest últim sentit, el seu estudi és apropiat per als estudiants que vulguin aprofundir el camp de les Humanitats, en el de les Lleis o en d'altres més directament

civicosocials. L'existència d'estudis universitaris com ara Educació social, Treball Social, Relacions Laborals, Graduat Social i Sociologia així ho palesen. El seu estudi és igualment idoni per a aquell alumnat que vol encarrilar els estudis posteriors cap als Cicles Formatius de Grau superior, per exemple Animació sociocultural, Integració social, Educació infantil, etc.

En aquest aspecte, doncs, aquesta matèria ha de servir per donar una visió que permeti a l'alumnat conèixer i dominar els conceptes bàsics d'aquesta àrea del coneixement i el prepari per poder analitzar l'entorn social. Per tant, es tracta de donar una visió panoràmica dels camps en què opera la Sociologia i possibilitar la reflexió crítica i rigorosa de la realitat social en la qual l'alumnat està immers. També ha de servir per formar ciutadans i ciutadanes responsables i crítics, que disposin de les eines necessàries per prendre decisions i viure una vida feliç en el respecte a la comunitat.

2. La Sociologia dins el conjunt de les altres matèries

Atès que els batxillerats tenen un caràcter flexible, és a dir, una estructura i un disseny aptes per a la diversitat d'interessos de l'alumnat i del professorat, és fàcil que, en cursar aquesta matèria, els i les alumnes cursin al mateix temps la matèria comuna de Filosofia (així apareix en el projecte curricular d'alguns centres, on les dues es cursen a primer de Batxillerat).

Recordem que la Filosofia es compon de tres crèdits, el darrer dels quals porta per títol "**L'acció**". Això no deixa de ser un entrebanc si aquest crèdit es cursa al darrer trimestre del curs, quan probablement s'estigui fent el segon crèdit de Sociologia, és a dir, l'alumnat estaria aprofundint una matèria (Sociologia) que, posteriorment o alhora, se li presentaria d'una manera global i general. Com resoldre aquest problema?

En vista que no podem renunciar al seu caràcter de matèria optativa, una possible proposta consistiria a presentar un enfocament didàctic que seguís un dels principis que es troba en les bases psicopedagògiques del currículum, aquell que diu: "el professorat no és l'única font d'ajut, els altres alumnes també ho poden ser". Parlem del principi d'interacció cooperativa. Per aquesta raó, presentem un seguit de treballs en grup, com ara plans de discussió, treballs en grups reduïts i debats. Aquest plantejament permetria als alumnes que tenen un coneixement més ampli sobre la matèria, ser els que empenyessin i motivessin la resta de companys.

En el cas, però, que s'optés per introduir la matèria en el segon curs del currículum de l'alumnat i que la Filosofia comuna s'introduís a primer de Batxillerat, l'orientació hauria d'encaminar-se a aprofundir allò que ja s'ha treballat. Un cop coneguts els coneixements previs de l'alumnat, es podria anar tant enllà com la naturalesa del grup-classe ho permetés, tot proposant treballs d'investigació de tipus sociològic.

3. Selecció de continguts

A l'hora de seleccionar els continguts conceptuals, hem optat per respectar el primer nivell de concreció de la matèria, en el sentit que mantenim l'ordre que aquest primer nivell presenta. No obstant això, a l'hora d'elaborar el segon nivell de concreció hem decidit enfocar els continguts conceptuals de la matèria des d'una perspectiva humanista global, ja que així es pot complementar amb altres matèries afins (història, geografia, economia, etc.) i alhora permet establir lligams interdisciplinaris, tant des del punt de vista de cadascuna de les matèries, com des del punt de vista de l'ensenyament en general.

A més d'aquest lligam amb altres matèries, pensem que l'anàlisi dels fenòmens socials ha d'anar lligat a la realitat més propera de l'alumnat, ja que un treball només teòric es pot convertir en un seguit de coneixements sense significativitat. La nostra proposta, tal com es reflecteix a les activitats d'ensenyament-aprenentatge, parteix d'aquesta realitat propera i s'enlaira cap a la reflexió de fenòmens socials més complexos i allunyats.

Pensem que el treball dels continguts conceptuals ha d'anar lligat estretament amb el dels continguts procedimentals, ja que aquests són els instruments bàsics per analitzar qualsevol fenomen social. Per això, el material adreçat a l'alumnat ha estat pensat atenent-hi criteris de clarificació de conceptes, d'anàlisi de textos, d'exercicis creatius i, sobretot, d'exercicis que desvetllin la capacitat objectivadora davant de les observacions i les experiències pròpies de cadascuna de les persones que cursin aquesta matèria.

Tots dos tipus de continguts tenen un pes per si mateixos però, a més a més, permeten desvetllar actituds imprescindibles en l'exercici de la ciutadania. En una societat plural, que es prepara per al segle XXI, els valors democràtics han de ser la senyera que ens allunyi de la intolerància, la injustícia, la discriminació social, etc. La Sociologia té aquest valor formatiu, ja que pretén afavorir "la participació conscient en l'actualització de la realitat social a la qual es pertany" (objectiu general núm. 8).

4. Intervenció didàctica

Si hi ha una matèria, per excel·lència, que no ha de presentar-se aïllada de la realitat, aquesta és la Sociologia, ja que els fets i esdeveniments socials són el seu objecte d'estudi (objectiu general núm. 3). Si l'alumnat ha de ser capaç d'identificar i avaluar críticament els diversos factors que s'interelacionen en un fenomen social (O.G. 4), reconèixer l'existència del procés de socialització i identificar els principals agents socialitzadors (O.G. 5), si ha d'identificar les desigualtats socials, tot reflexionant sobre les seves causes i conseqüències (O.G. 6), i si, a més, ha d'acceptar l'existència del conflicte i del canvi social com a motor que permet l'avenç de les societats (O.G. 7) i participar conscientment en l'actualització de la realitat social (O.G. 8), ja es veu que les activitats d'ensenyament-aprenentatge han de ser pensades per assolir-los.

La intervenció didàctica, consegüentment, s'ha d'enfocar cap a l'actitud reflexiva, el desenvolupament del pensament crític, el plantejament d'hipòtesis resolutives, la contrastació d'idees, la formulació argumentada de les opinions, etc. Podríem dir que

les activitats haurien de posar en joc tant habilitats de conceptualització i raonament com de recerca i traducció. Això és el que hem presentat a la unitat didàctica que acompanya aquest material.

Pensem que aquestes habilitats s'haurien de treballar, sigui quina sigui l'orientació que el professorat doni a la matèria. L'aula haurà de ser l'espai en què l'element teòric s'adobi amb l'element pràctic, com la iniciació de les tècniques de l'enquesta, l'interviu, la recollida, codificació i interpretació de dades, etc. També pensem que aquesta matèria és especialment idònia per al treball amb grup, sigui petit o gran, per això proposem plans de discussió i treballs d'investigació. Pel seu caràcter d'interrelació amb altres disciplines, pensem en propostes d'incursió a altres àrees del coneixement, com ara la literatura, la política, etc.

5. Avaluació

Pel que fa a l'avaluació, caldrà tenir-ne present els tres moments: **inicial, formativa i final**, i que l'avaluació ha de cobrir els tres blocs de continguts: fets i conceptes, procediments i valors, normes i actituds. Per avaluar els tres blocs, cal tenir presents els objectius generals de l'assignatura, els terminals i els didàctics.

Els primers són com el far que ens orienta a l'hora de decidir si l'alumnat ha superat o no la matèria. Els objectius generals són, per tant, l'últim referent a tenir en compte a l'hora d'emetre el nostre dictamen. És cert que els objectius terminals, una mica més concrets, han d'ajudar-nos a dissenyar el currículum de l'alumnat en aquesta matèria concreta i, en conseqüència, són una referència per saber si l'alumne domina els continguts dels tres tipus.

El tercer tipus d'objectius són els propis de cada unitat didàctica. Són una concreció dels objectius terminals i generals i, per tant, el criteri per avaluar aquesta unitat determinada i també per dissenyar-ne les seves activitats d'ensenyament-aprenentatge. Si els tenim en compte en la nostra pràctica docent, podrem anar ajustant el treball de l'alumnat i el nostre, és a dir, ens permetran diagnosticar-ne les mancances i ens orientaran per dissenyar noves activitats d'ensenyament-aprenentatge que els facilitin el seu assoliment. Aquestes activitats ens poden servir per a l'avaluació sumatòria i per orientar l'alumnat sobre com fer de l'error i del fracàs una eina per avançar en el seu procés d'aprenentatge, donant-li així el que s'anomena un "ajut ajustat".

L'avaluació ha de considerar tot el procés, de tal manera que no només s'hi han de considerar les proves puntuals, sinó també tot el que s'ha fet a l'aula. Això no significa treure valor a les proves, sinó tenir en compte aquest paràmetre juntament amb d'altres, atès que el dia a dia a l'aula ens dona una visió més completa del recorregut de l'alumnat al llarg del seu procés d'aprenentatge.

II. PROGRAMACIÓ

1. Desenvolupament dels continguts

En parlar de continguts fem referència a tres tipus o classes: els conceptuals, els procedimentals i els actitudinals.

Pel que fa als **procediments**, ens sembla que seria bo treballar-los d'una manera gradual, per bé que els treballats en el primer crèdit han de reforçar-se en el segon. A l'apartat de modulació presentarem els procediments pensats per a cada mòdul i com estan relacionats directament amb les activitats d'ensenyament-aprenentatge.

El que tot seguit presentem són les habilitats cognitives que, segons el nostre parer, se'n deriven dels objectius terminals de procediments.

OBJECTIUS TERMINALS	D'ells se'n deriven:
(2) Dominar els conceptes bàsics de la Sociologia i aplicar-los a la comprensió i comentari de textos introductoris de la matèria, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.	Habilitats de conceptualització.
(3) Interpretar (i elaborar) gràfics i quadres estadístics en què apareguin dades sociològiques.	Habilitats de traducció i interpretació.
(4) Realitzar treballs poc complexos d'investigació sociològica que incloguin la utilització del lèxic treballat a classe i l'aplicació de la metodologia pròpia d'aquesta ciència.	Habilitats de conceptualització i recerca.
(5) Assolir una postura personal davant de fets i esdeveniments socials d'una manera argumentada.	Habilitats de conceptualització i argumentació.
(6) Preparar i participar en debats sobre temes d'índole sociològica.	Habilitats de conceptualització i raonament.
(7) Exposar oralment o per escrit els treballs de recerca, d'anàlisi o de síntesi, els estudis i/o comentaris realitzats i les opinions que s'han generat.	Habilitats de conceptualització i formulació.

Un cop feta aquesta precisió, exposarem paral·lelament els objectius terminals i els continguts procedimentals de la matèria.

OBJECTIUS TERMINALS	PROCEDIMENTS
(2) Dominar els conceptes bàsics de la Sociologia i aplicar-los a la comprensió i el comentari de textos introductoris de la matèria, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.	(1) Ús correcte dels conceptes bàsics de la matèria i aplicació a l'anàlisi i el comentari de textos breus de teoria o de divulgació sociològica. (2) Síntesi de lectures introductòries, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.
(3) Interpretar (i elaborar) gràfics i quadres estadístics en què apareguin dades sociològiques.	(3) Realització i interpretació de gràfics i quadres estadístics senzills que presentin informació o dades sociològiques. (5) Aplicació dels criteris de classificació de les dades objecte d'estudi i ús dels suports matemàtics necessaris.
(4) Realitzar treballs poc complexos d'investigació sociològica que incloguin la utilització del lèxic treballat a classe i l'aplicació de la metodologia pròpia d'aquesta ciència.	(4) Realització de treballs escrits -individualment i en grup- segons pautes establertes, i d'algun treball d'investigació social sobre temes a l'abast de l'alumnat. (6) Consulta de fons bibliogràfic i recerca de material de suport necessari.
(5) Assolir una postura personal davant dels fets o esdeveniments socials d'una manera argumentada.	(7) Formulació d'opinions, fonamentades en una anàlisi sociològica, davant de determinades hipòtesis de treball.
(6) Preparar i participar en debats sobre temes d'índole sociològica.	(8) Preparació i realització d'exposicions orals i debats sobre temes i problemes d'índole social.
(7) Exposar oralment o per escrit els treballs de recerca, d'anàlisi o de síntesi, els estudis i/o comentaris realitzats i les opinions que s'han generat.	(4) Realització de treballs escrits -individualment i en grup- segons pautes... (8) Preparació i realització d'exposicions orals i debats sobre temes i problemes d'índole social. (7) Formulació d'opinions, fonamentades en una anàlisi sociològica, davant de determinades hipòtesis de treball.

El quadre següent estableix l'entramat entre els objectius terminals, per una banda, i les actituds, valors i normes, per l'altra.

OBJECTIUS TERMINALS	VALORS, ACTITUDS I NORMES
(1) Reconèixer la importància de la Sociologia i, en general, de les Ciències Socials per a l'anàlisi, interpretació i comprensió de fets i esdeveniments socials.	(1) Valoració positiva de la Sociologia i, en general, de les Ciències Socials com a disciplines útils per a l'estudi i el coneixement de la realitat social.
(5) Assolir una postura personal davant d'un fet o esdeveniment social que hagi estat motiu de reflexió, controvèrsia o investigació, i expressar-la d'una manera argumentada.	(2) Reconeixement de la dimensió social i política dels humans, especialment pel que fa a la vessant activa i productiva a través de grups i institucions.
(9) Valorar positivament la diversitat nacional, cultural ètnica, lingüística, social, religiosa, ideològica, etc. com a patrimoni de la humanitat	(3) Acceptació del pluralisme cultural, social, polític com a expressió d'una convivència en harmonia.
(16) Analitzar i valorar críticament el sexisme i el rol de la dona a la societat actual. (17) Identificar el racisme i la xenofòbia com a conseqüències socials i polítiques de la desigualtat social.	(4) Actitud crítica amb relació als mecanismes de control social, en particular davant d'aquells que són fruit dels prejudicis i la intolerància. (5) Reconeixement del fet injust i antidemocràtic que suposa l'existència de desigualtats i discriminacions socials greus a la societat.
(22) Preferir l'aplicació de les solucions més harmòniques i solidàries als conflictes socials.	(8) Rebuig de les anàlisis parcials, superficials o dels tòpics de la realitat social.
(24) Parar atenció, d'una manera crítica, activa i solidària, a la realitat social, la seva estructura i els canvis que si donen.	(5) Reconeixement del fet injust i antidemocràtic que suposa l'existència de desigualtats i discriminacions socials greus a la societat.

Pel que fa als **continguts conceptuals**, presentem dos aspectes: en primer terme, n'exposarem la seqüenciació tot respectant el primer nivell de concreció, i en farem el

desplegament; en segon lloc, presentarem l'entramat entre els objectius terminals i els continguts conceptuals.

Amb relació a la primera qüestió i com que la matèria es distribueix en dos crèdits, establirem dos mòduls. L'esquema és el següent:

Mòdul 1	Grups humans i procés de socialització
Unitat 1	<p>Ciències socials i Sociologia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objecte d'estudi de les Ciències socials. - Un xic d'història. - Àmbit de treball de la Sociologia. - Conceptes bàsics de la Sociologia - Metodologia i anàlisi Sociològica. - La Sociologia avui.
Unitat 2	<p>Individu i societat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'ésser humà com a ésser social. - Grups i categories socials. - Les institucions. - Regulació del comportament. - El procés de socialització i els seus agents. - Conformitat i desviació.
Mòdul 2	Desigualtat i canvi social
Unitat 3	<p>Desigualtats socials.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Població i estructura social. - Estratificació i moviment social. - Transformació de l'estructura social a Catalunya als darrers vint anys. - Tipologia de les desigualtats socials. - Implicacions socials i polítiques. - Principals desigualtats a Catalunya.
Unitat 4	<p>Conflicte i canvi social.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conflicte social. - Causes i tipus de conflictes socials. - Formes de resolució dels conflictes. - El canvi social. - Formes del canvi. - Canvis socials a Catalunya, avui.

Un cop vistos tots dos mòduls, mostrarem l'entramat entre els continguts conceptuals i els objectius terminals que l'alumnat ha d'haver assolit en acabar aquesta matèria, com hem dit abans.

PRIMER MÒDUL: Grups humans i procés de socialització

FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS	OBJECTIUS TERMINALS
<p>Grups humans i procés de socialització</p> <p>1. Ciències socials i Sociologia. 2. Individu i societat.</p>	<p>(1) Reconèixer la importància de la Sociologia i, en general, de les Ciències socials per a l'anàlisi, interpretació i comprensió de fets i esdeveniments socials.</p> <p>(8) Reconèixer el paper de la societat i la cultura en la construcció de la identitat personal i col·lectiva, i en la dinàmica de l'actuació dels agents socials.</p> <p>(10) Descriure l'actuació dels principals agents socialitzadors i reguladors dels comportaments: família, comunitat, institucions.</p> <p>(11) Distingir entre costums, opinió pública, normes morals i legals.</p> <p>(12) Diferenciar els grups i les categories socials i reconèixer-ne el caràcter discriminatori.</p>

SEGON MÒDUL: Desigualtat i canvi social

FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS	OBJECTIUS TERMINALS
<p>Desigualtat i canvi social</p> <p>1. Desigualtats socials. 2. conflicte i canvi social</p>	<p>(13) Analitzar diferents tipus d'estructures socials tenint-hi en compte les possibilitats de mobilitat social que ofereixen.</p> <p>(14) Resumir el procés de transformació de l'estructura social catalana en els últims vint anys.</p> <p>(15) Identificar les principals formes de desigualtat social en la societat actual, especialment a Catalunya.</p> <p>(16) Analitzar i valorar críticament el</p>

	<p>sexisme i el rol de la dona a la societat.</p> <p>(17) Identificar el racisme i la xenofòbia com a conseqüències socials i polítiques de la desigualtat social.</p> <p>(18) Reconèixer les implicacions socials del treball i l'atur.</p> <p>(19) Identificar i explicar algunes conseqüències de la desigualtat nord-sud i de la pobresa i la marginació en el món industrialitzat.</p> <p>(20) Reconèixer l'existència de conflictes en la societat, analitzar-los i buscar-ne causes i conseqüències.</p> <p>(21) Distingir entre conflictes polítics, laborals, moviments socials, etc. i plantejar fórmules d'arbitratge i resolució.</p> <p>(23) Caracteritzar les nocions de canvi, desenvolupament i progrés i aplicar-les a l'anàlisi i descripció d'alguns fenòmens de dinàmica social, tant del nostre país com d'altres.</p>
--	---

2. Organització dels continguts en mòduls

MÒDUL 1. Grups humans i procés de socialització

Els continguts que conformen aquest mòdul representen un repàs als conceptes i temes clàssics de la Sociologia. La primera unitat didàctica (**Ciències Socials i Sociologia**), introductòria, presenta la Sociologia dins el context de les Ciències Socials i una vegada vist el marc de referència s'ocupa d'acotar l'àrea científica que li és pròpia, fent un breu repàs a la seva història i als autors i corrents més representatius; a més, s'ocupa de la metodologia i l'anàlisi i de la Sociologia.

La segona unitat didàctica (**Individu i societat**) analitza el procés de socialització i els seus agents, com també el paper que exerceix la cultura en aquest procés. A cavall entre l'antropologia i la psicologia social, la visió sociològica proposa un punt de vista ampli i integrador, en què és present l'anàlisi del comportament social fent referència als valors, les normes, les sancions, etc.

SELECCIÓ DE TEXTOS DE LECTURA

Els llibres seleccionats responen a la idea que siguin una eina de consulta, almenys els que fan referència a la primera unitat. Considerem, però, que el llibre de Salvador Giner pot ser, també, un referent per a l'alumnat. A la segona unitat, hi presentem un conjunt de llibres adequats per ser llegits per l'alumnat.

Unitat didàctica 1: **Ciències Socials i Sociologia**

- CAMPBELL, T. *Siete teorías de la sociedad*. Càtedra. Madrid, 1988.
DUVERGER, M. *Métodos de las ciencias sociales*. Ariel Barcelona, 1965.
ELSTER, J. *Tuercas y tornillos* (conceptes bàsics de les Ciències Socials). Gedisa. Barcelona, 1990.
GINER, S. *Sociologia*. Ed. 62, col. A l'abast, 57. Barcelona, 1967.

Unitat didàctica 2: **Individu i societat**

- BIRKET SMITH. *Los esquimales*. Labor. Barcelona, 1982.
HARRIS, M. *Vacas, cerdos, guerras y brujas*. Alianza 755. Madrid, 1980.
ITARD, J. *Victor del Aveyron*. Alianza. Madrid, 1982.
WOLF, K-P. *Molta birra i carn picada*. La Galera. Barcelona, 1991.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

Des del punt de vista dels **conceptes**, en acabar el mòdul l'alumnat ha de poder:

1. Reconèixer la importància de la Sociologia i, en general, de les Ciències Socials.
2. Relacionar la Sociologia amb la resta de Ciències Socials.
3. Conèixer els representants més importants en la història de la Sociologia.
4. Identificar l'àmbit de treball de la Sociologia.
5. Conèixer i usar la metodologia que li és pròpia.
6. Reconèixer l'especificitat del fet cultural.
7. Descriure els fenòmens socials més representatius.
8. Descriure l'actuació dels principals agents socialitzadors i reguladors del comportament: família, comunitat, institucions.
9. Distingir entre normes morals i legals.
10. Diferenciar els grups i les categories socials.

Des del punt de vista **procedimental**, l'alumnat ha de ser capaç de:

1. Obtenir informació, processar-la i aplicar-la a la realització de fitxes, esquemes, resums i treballs escrits, individuals i col·lectius.
2. Dominar els conceptes bàsics de la Sociologia per a la comprensió i comentari de textos introductoris de la matèria, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.
3. Sintetitzar textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.
4. Preparar i participar en debats sobre temes d'índole sociològica i exposar les seves opinions d'una manera argumentada.

5. Exposar oralment o per escrit, individualment o col·lectiva, els estudis i comentaris realitzats i les opinions generades.

Des del punt de vista **actitudinal**, l'alumnat ha de ser capaç de:

1. Reconèixer la importància de la Sociologia i, en general, de les Ciències Socials per a l'anàlisi, interpretació i comprensió de fets i esdeveniments socials.
2. Assolir una postura personal davant d'un fet o esdeveniment social que hagi estat motiu de reflexió, controvèrsia o investigació i expressar-la d'una manera argumentada.
3. Participar activament en la recerca d'alternatives per millorar la realitat social a la qual hom pertany.
4. Treballar d'una manera constant i rigorosa.
5. Valorar l'esforç d'aquells que han fet possible la científicitat de la Sociologia.

CONTINGUTS

Procediments

Al llarg del mòdul proposem treballar els procediments següents:

- Tècniques d'anàlisi i definició de conceptes.
- Tècniques de selecció i emmagatzematge d'informació: lectura atenta, subratllat, resum i esquematització.
- Anàlisi i comentari de textos breus de teoria o de divulgació sociològica.
- Realització de treballs de síntesi de lectures introductòries, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.
- Preparació i realització d'exposicions orals i debats sobre temes i problemes d'índole social.
- Formulació d'opinions, fonamentades en una anàlisi sociològica, davant de determinades hipòtesis de treball.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

Unitat didàctica 1. Ciències Socials i Sociologia

1. Objecte i estudi de les Ciències Socials
  - 1.1. Científicitat de les Ciències Socials
  - 1.2. Inestabilitat epistemològica
2. Un xic d'història
  - 2.1. Els precursors
  - 2.2. Els fundadors: Comte, Durkheim, Marx, Weber i Pareto
3. Àmbit de treball de la Sociologia
  - 3.1. L'estudi de la societat
  - 3.2. Relació amb altres àmbits propers
4. Conceptes bàsics de Sociologia

- 4.1. Conceptes bàsics de les Ciències Socials
- 4.2. Conceptes específics de la Sociologia
5. Metodologia i anàlisi sociològica
  - 5.1. Els mètodes sociològics
  - 5.2. L'estadística, l'entrevista i l'enquesta
6. La Sociologia avui
  - 6.1. Aplicacions de la investigació sociològica
  - 6.2. Dificultats de la investigació sociològica.

Unitat didàctica 2: Individu i societat

1. L'ésser humà com a ésser social
  - 1.1. L'ésser humà, entre natura i cultura
  - 1.2. Especificitat del fet cultural
2. Grups i categories socials
  - 2.1. Els grups i categories socials: nocions i tipologia
  - 2.2. Els grups bàsics: comunitats i associacions
3. Les institucions
  - 3.1. Institucions i grups
  - 3.2. Característiques de les institucions
4. Regulació del comportament
  - 4.1. Costums i opinió pública
  - 4.2. Moralitat i dret
5. El procés de socialització i els seus agents
  - 5.1. La socialització
  - 5.2. Els agents socialitzadors: la família
6. Conformitat i desviació
  - 6.1. Els valors, normes i sancions
  - 6.2. La conformitat i la desviació.

Actituds, valors i normes

- Valoració positiva de la Sociologia i, en general, de les Ciències Socials com a disciplines útils per a l'estudi i el coneixement de la realitat social.
- Reconeixement de la dimensió social i política dels humans, especialment pel que fa a la vessant activa i productiva a través de grups i institucions.
- Acceptació del pluralisme cultural, social, polític com a expressió d'una convivència en harmonia.

ALGUNES ACTIVITATS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

Al primer nivell de concreció es recomana que les activitats tinguin una orientació prioritàriament pràctica, se'ns diu que "en aquesta matèria és convenient posar més èmfasi en els temes i processos socials de l'entorn de l'alumnat que no pas en les discussions entre escoles, els problemes epistemològics i metodològics de la disciplina o en la pura teoria sociològica".

Atenent aquesta recomanació, mostrem el tipus d'activitats que es podrien dur a terme.

- Descriure a una persona que no mantingui contacte amb el món de la Sociologia, què és, quina feina fa i quina funció exerceix un sociòleg.
- Descriure els diversos cercles socials als qual hom pertany.
- Exemplificar els termes: grup social, funció social, conflicte social i estructura social.
- Presentar en un esquema les diferències entre: sociologia, psicologia, història, economia i política.
- Planificar les passes a fer si es proposa un treball sociològic sobre, per exemple, l'avorriment de la gent jove: la influència de la televisió a les diferents edats, etc.
- Dialogar entorn d'un pla de discussió com el següent:
  - podem parlar de natura humana?
  - en l'ésser humà, té sentit parlar d'individus?, per què?
  - en nèixer, és l'ésser humà un ésser acabat i definit?
  - s'aprèn, la cultura?
  - es pot canviar de natura?, i de cultura?
  - la societat desnaturalitza o humanitza?

Voldríem afegir que **plans de discussió** com aquest són activitats que permeten a l'alumnat construir d'una manera significativa el seu coneixement, no només a partir de les seves opinions sinó amb l'aportació de la resta del grup-classe. És per això que al llarg dels dos mòduls proposem fer repetidament aquesta activitat, variant-ne el contingut de les qüestions.

- Elaborar mapes conceptuals a partir dels conceptes: innat, aculturació, història, natura, adquirit, ciència, cultura, animals, ésser humà, lleis.
- Exemplificar grups que tinguin com a criteri la dimensió, el ritme o el tipus d'accès.
- Relacionar diversos conceptes entre si, com ara categoria, jerarquia, autoritat, privilegi, classe.

- Elaborar un llistat de les institucions a les quals hom pertany. Discutir-ne, en grup, les diversitats i mirar d'arribar a un consens.
- Paper i funció dels mitjans de comunicació com a agents socialitzadors.
- Diferenciar socialització primària i secundària. Veure'n les semblances.
- Establir criteris que permetin diferenciar les famílies rurals de les urbanes.
- Comentar frases com: "En família s'experimenta la dolçor incomparable de viure amb els qui s'estima i d'estimar aquells amb qui es viu" (E. Durkheim).
- Dissertar sobre: la presó, el conformisme, la desviació social, etc.

En definitiva, proposem fer activitats que versin entorn de: definicions, qüestions de comparació, de reflexió, exercicis d'exemplificació, d'argumentació, composicions, dissertacions, comentaris sobre lemes o aforismes, etc.

El conjunt d'activitats d'ensenyament-aprenentatge, que presentem al material per a l'alumnat, ha estat estructurat d'acord amb quatre criteris; així, hi ha activitats d'aplicació, de reforç, d'ampliació i d'avaluació. Pensem que aquesta és una manera, per bé que no l'única, d'atendre la diversitat.

Temporització

Proposem que es destinin 10 hores a la primera unitat i entre 15 i 20 a la segona. En cas que se'n destinin 20 a la segona, encara ens quedarien 5 hores per a activitats d'avaluació, en les seves tres formes: inicial, formativa i final. Si es destinen 15 hores a la segona unitat, es podria aprofitar el temps restant per visionar algun documental o pel·lícula que tingui relació amb aquesta unitat. Tot seguit proposarem recursos d'aquest tipus.

FILMOGRAFIA

Unitat 1. Ciències Socials i Sociologia

El regreso de Martin Guerre de D. Vigne 1982. França. A partir d'una situació d'intriga, el film reconstrueix la vida diària d'una comunitat agrícola del segle XVI (matrimonis, herències, treball, tradicions, etc.)

El señor de las moscas de H. Hook, 1989. Un avió que transporta cadets d'una escola naval americana cau enmig de l'oceà. Cap adult no sobreviu i queden amb vida xicots de 9 a 15 anys.

Unitat 2. Individu i societat

El enigma de Gaspar Hauser de W. Hergoz, 1974. Estrany i verídic cas d'un jove que no tenia ni idea del món que l'envoltava, incapaç d'adaptar-se a la comunitat humana.

Encontré zíngaros felices d'A. Petrovic, 1967. Una historieta d'amor enmarcada en els costums d'aquest poble: ritus, religió, valors, etc.

Estrellas del Sur d'O. Mohammad, 1988. Feta per un director sirià que ironitza sobre el caràcter àrab. Refrescant.

Sèrie de documentals "Otros pueblos":

Los golfos de C. Saura, 1959. En estil de reportatge, s'hi retrata la frustració d'un grup de joves marginats dels barris baixos de Madrid.

Salvaje de L. Benedeck, 1956. Un grup de motoristes terroritzen un petit poble. Bona àlisi del comportament social d'un col·lectiu.

La vida es un largo río tranquilo d'E. Chatiliez, 1988. Un malentés inicial provoca reaccions i actituds útils per a l'anàlisi de l'estructura familiar i social. El to provocatiu n'accentua la intenció crítica, posant en evidència la hipocresia dels valors acceptats socialment.

El Lute, camina o revienta de V. Aranda 1987. Basat en les memòries d'Eleuterio Sánchez, descriu les circumstàncies socials i econòmiques que marcaren la seva trajectòria delictiva.

Historia de una escalera d'I.F. Iquino, 1950. Adaptació cinematogràfica de l'obra de Buero Vallejo. Exemplifica un conjunt de relacions entorn dels replans.

Storie di ragazzi e di ragazze de P. Avati, 1989. Comèdia nostàlgica sobre grups d'amics. Els llaços afectius i les interrelacions d'una petita comunitat.

La família d'E. Scola, 1986. Evolució, transformació i disgregació d'una família italiana al llarg de 3 o 4 generacions.

Así es la vida de B. Edwards 1986. La celebració d'una festa familiar dona peu per narrar les diferents circumstàncies de cada membre de la família.

El divorcio de R. Guerreri, 1970. Un home madur abandona la seva dona perquè pensa que li resta llibertat. Després del divorci les coses es veuen d'una altra manera.

El Empleo d'E. Olmi 1961. Crònica quotidiana i sàtira social que explica la història sentimental de dos joves treballadors en clau de comèdia.

La classe obrera va al paradís d'E. Petri, 1970. Arran d'un accident laboral, tots els obrers de la fàbrica se solidaritzen amb la víctima i això li planteja conflictes amb els patrons.

Palombella rossa de N. Moretti, 1989. Reflecteix la situació política italiana a partir d'un partit de waterpolo.

Clave omega de S. Peckinpah, 1983. Les relacions dels ciutadans amb la veritat absoluta i omnipotent de l'estat als EUA i com els serveis d'espionatge poden condicionar una manera d'actuar.

MÒDUL 2. Desigualtat i canvi social

Al llibre *Invitació a la Sociologia*, Berger afirma que el concepte d'estratificació social és bàsic per entendre el lloc que un individu o conjunt d'individus ocupen amb relació al conjunt social. Els nivells o classes socials, però, no són estables sinó que canvien, de manera que un individu o grup pot ascendir o davallar en la jerarquia social. Dins aquest context, cal fer referència als moviments migratoris i a les transformacions de l'estructura de classes (transformacions ben visibles a Espanya, en general, i a Catalunya, en particular). Tot això comporta desequilibris, que es fan palesos amb la discriminació racial, sexual, religiosa, etc. El tema de la desigualtat i la igualtat és un tema delicat no només a nivell conceptual, sinó també a nivell actitudinal, per això creiem que cal filar prim per rebutjar el prejudici etnocentrista.

Els conflictes en una societat tan plural són constants, però des de la Sociologia caldria analitzar-ne tant els aspectes d'irracionalitat com de socialització. Caldria veure quines són les formes a través de les quals es poden resoldre harmoniosament i siguin motor de canvi i de progrés.

Aquest mòdul té, com l'altre, dues unitats. La primera, anomenada **Desigualtats socials** dóna preeminència als temes d'estratificació social i de conflicte social, és a dir, se centra en la dinàmica social. Al mateix temps, es repassen els canvis que hi ha hagut a l'Espanya contemporània, i s'hi emfasitza el fet català.

La segona s'anomena **Conflicte i canvi social**. Aquí ens centrem en l'anàlisi d'aquests conceptes i en la seva relació, per tal de veure les possibles alternatives per a una resolució harmònica dels conflictes, de manera que ens permetin avançar cap a una societat més progressista i solidària. És una manera de situar l'alumnat entre la història i el futur.

SELECCIÓ DE TEXTOS DE LECTURA (per a les dues unitats)

CANDEL, F. *La nova pobresa*. Ed. 62. Col·lecció a l'abast. Barcelona, 1987.

RUSSELL, B. *Noves esperances per un món que canvia*. Ed. Selecta. Barcelona, 1968.

UHLMAN, F. *L'amic retrobat*. Columna. Barcelona, 1987. També hi ha una pel·lícula amb el nom de "Reencuentro de un amigo".

UHLMAN, F. *L'ànima valenta*. Columna. Barcelona, 1996 (és la continuació de l'anterior).

WALLRAFF, G. *Cap de turc*. Grup del llibre, col. Soldats de Plom. Barcelona, 1984.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

En acabar el mòdul, l'alumnat hauria de ser capaç, des del punt de vista dels **conceptes**, de:

1. Reconèixer i caracteritzar les nocions d'estratificació, desigualtat, mobilitat social, conflicte social, canvi social.
2. Establir les relacions entre població i estructura social, per una banda, estratificació i moviment social per una altra i, finalment, entre conflicte i canvi social.
3. Analitzar diferents tipus d'estructures socials, tenint-hi en compte les possibilitats de mobilitat social que ofereixen.
4. Resumir les transformacions en l'estructura social d'Espanya i de Catalunya.
5. Identificar quines són les desigualtats socials tant a Catalunya com a Espanya.
6. Diferenciar les diverses causes estructurals de les desigualtats.
7. Relacionar els fets culturals amb els processos socials que els originen.
8. Identificar el racisme, la xenofòbia i la discriminació sexual com a conseqüències socials i polítiques de la desigualtat social.
9. Reconèixer quines conseqüències tenen tant el treball com l'atur en el conjunt de l'estructura social.
10. Identificar i reconèixer les conseqüències de la desigualtat nord-sud i de la pobresa i la marginació en el món industrialitzat.
11. Reconèixer l'existència de conflictes en la societat i buscar-ne les causes.
12. Distingir entre conflictes polítics, laborals, moviments socials, etc. i plantejar fórmules d'arbitratge i resolució.

Des del punt de vista dels **procediments**, l'alumnat hauria de ser capaç de:

1. Caracteritzar les nocions bàsiques de les dues unitats.
2. Analitzar i comentar textos breus de divulgació sociològica.
3. Sintetitzar lectures introductòries, textos de divulgació i/o articles de premsa de temàtica sociològica.
4. Interpretar (i elaborar) quadres estadístics on apareguin dades sociològiques.
5. Realitzar treballs poc complexos d'investigació sociològica que incloguin la utilització del lèxic treballat a classe i l'aplicació de la metodologia pròpia d'aquesta ciència.
6. Formular opinions d'una manera argumentada, davant de determinades hipòtesis de treball.
7. Preparar i participar en debats de temes d'índole sociològica.
8. Exposar oralment o per escrit, d'una manera individual o col·lectiva, els treballs de recerca, d'anàlisi o de síntesi, els estudis o comentaris realitzats i les opinions generades.

Des del punt de vista de les **actituds, valors i normes**, l'alumnat hauria de ser capaç de:

1. Valorar positivament la diversitat nacional, cultural, ètnica, lingüística, social, religiosa, ideològica, etc. com a patrimoni de la humanitat.
2. Analitzar i valorar críticament el sexisme i el rol de la dona a la societat actual.
3. Identificar el racisme i la xenofòbia com a conseqüències socials i polítiques de la desigualtat social.
4. Parar atenció d'una manera crítica, activa i solidària a la realitat social, la seva estructura i els canvis que si donen.
5. Preferir l'aplicació de les solucions harmòniques i solidàries als conflictes socials.
6. Assolir una postura personal davant d'un fet o esdeveniment social que hagi estat motiu de controvèrsia o investigació i expressar-la d'una manera argumentada.

CONTINGUTS

Procediments

Durant aquest mòdul es continuaran treballant l'anàlisi i comentari de textos, per una banda, i la síntesi de lectures de contingut sociològic, per l'altra, i, a més:

1. Realització i interpretació de quadres estadístics senzills que presentin informació o dades sociològiques.
2. Realització de treballs escrits -individualment o en grup-, segons pautes establertes i d'algun treball d'investigació social sobre temes a l'abast de l'alumnat.
3. Formulació d'opinions, fonamentades en una anàlisi sociològica, davant de determinades hipòtesis de treball.
4. Ús del vocabulari bàsic de les unitats.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

Unitat didàctica 3: Desigualtats socials

1. Població i estructura social
  - 1.1. Estratificació i classes socials
  - 1.2. Les classes socials
2. Estratificació i moviment social
  - 2.1. Estratificació i desigualtat
  - 2.2. Mobilitat i canvi en l'estratificació social
3. Transformació de l'estructura social a Catalunya als darrers vint anys
  - 3.1. Transformació a Espanya i Catalunya
  - 3.2. Tendències als darrers anys. Les conseqüències de la transformació social i el repte de la modernització
4. Tipologia de les desigualtats socials
  - 4.1. Riquesa i desigualtat econòmica
  - 4.2. Discriminació de gènere i de raça

5. Implicacions socials i polítiques
  - 5.1. Treball i atur. Pobresa en el nostre món
  - 5.2. Desigualtats internacionals: desenvolupament, dependència econòmica i tecnològica
6. Principals desigualtats a Catalunya
  - 6.1. Les classes socials a la Catalunya d'avui
  - 6.2. Paràmetres generals de l'estructura social catalana.

Unitat didàctica 4: conflicte i canvi social

1. conflicte social
  - 1.1. El conflicte social com a factor de canvi
  - 1.2. Valoració del conflicte social
2. Causes i tipus de conflictes socials
  - 2.1. Tipologia i causes dels conflictes
  - 2.3. Funcions dels conflictes
3. Formes de resolució dels conflictes
  - 3.1. Diferents estils de comportaments
  - 3.2. Alternatives al conflicte
4. El canvi social
  - 4.1. Descripció del canvi social
  - 4.2. Causes i tipus del canvi social
5. Formes del canvi
  - 5.1. Evolució i revolució
  - 5.2. Repercussió i agents del canvi social
6. Els canvis a Catalunya, avui
  - 6.1. Els canvis socials a Catalunya
  - 6.2. Indicadors de la modernitat.

Valors, actituds i normes

1. Valoració positiva i argumentada de la Sociologia com a matèria que possibilita l'estudi i coneixement de la realitat social.
2. Actitud favorable al pluralisme i a la diversitat que s'ha de mostrar en la pràctica diària.
3. Justificació de la identitat cultural pròpia en un món en transformació com a conseqüència del respecte als altres.
4. Refús de tota anàlisi de les realitats socials basada en el tractament parcial o superficial que mostri incorreccions o que destili prejudicis.
5. Preocupació per la pervivència dels conflictes socials i recerca d'alternatives.
6. Desenvolupar el sentit crític a partir d'exemples extrets de la realitat més immediata.

ALGUNES ACTIVITATS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

En aquest segon mòdul, continuem presentant textos de temàtica sociològica per tal que l'alumnat no només en compregui el contingut, sinó que en faci l'anàlisi pertinent i manifesti argumentadament les seves opinions, els acords i els desacords; també recomanen lectures d'aquesta temàtica, perquè es pugui fer una immersió en tota regla.

A més, continuem plantejant exercicis del tipus treballat al primer mòdul, com ara:

- Buscar en un diccionari, el terme *conflicte* i, a partir de la definició que hi trobis, procura fer un llistat de situacions que, a parer teu, són conflictives.
- Assenyalar en quin sentit un conflicte, com una vaga, és factor de canvi social.
- Tot fent una analogia amb la vida personal, procurar fer memòria de com ens sentim quan hem tingut un conflicte. Quina funció ha tingut a la nostra vida? Explicar quins són els efectes que ha produït algun conflicte ja ha passat.
- Estar particularment atent/a a les notícies dels mitjans de comunicació sobre temes polítics i socials dels països pobres i preparar, en grup, un debat sobre l'actualitat on prevalguin les alternatives possibilistes.
- Fer un estudi sobre els estereotips sexuals a alguna sèrie de televisió, tot analitzant les característiques dels homes i de les dones que hi apareixen (l'alumnat té una pauta d'aquestes característiques). Feta l'anàlisi individualment, en petits grups es comparen els resultats; per passar, posteriorment, a fer un debat amb tot el grup classe.
- Diferenciar entre segregació i pluralisme cultural.
- Discutir, contraposar, defensar aquestes postures dins i fora del context històric:

"A la ciutat, que té una constitució perfecta i que es compon d'homes absolutament justos, no li cal que els ciutadans portin una existència feinerà o mercantil, una existència així és innoble i contrària a la virtut" (ARISTÒTIL).

"Qui no treballi, que no mengi". SANT PAU

"Estimeu el treball!- ens ha dit la moral-, és un consell irònic i ridícul" (FOURIER).

- Fer una dissertació, que es pugui convertir en una exposició oral, sobre: la protesta estudiantil, la guerra, les manifestacions ciutadanes, etc.
- Comentar la divisa: "Armar-se per a la pau".

- Buscar exemples de resolució de conflictes per a: retirada, immobilització, imposició i arranament.
- Quin ha de ser el paper de l'àrbitre en una resolució de conflictes?
- Organitzar un debat a partir de l'opinió següent: "La societat ha evolucionat sempre a partir de l'antagonisme: dels homes lliures i els esclaus a l'antiguitat, dels nobles i els servents a l'edat mitjana i de la burgesia i el proletariat en els temps moderns" (MARX i ENGELS; *La ideologia alemanya*).
- Buscar l'ideari de tres partits polítics i exposar quins són els seus objectius per a la propera campanya amb relació als àmbits de l'economia, l'ensenyament i la sanitat.
- Organitzar una **taula rodona** amb algun sociòleg, economista i polític local sobre els canvis immediats i les línies de futur.

TEMPORITZACIÓ

En aquest segon mòdul, pel fet que les dues unitats tenen un pes equivalent, ens ha semblat apropiat destinar 15 hores a cadascuna d'elles. Si ens hi fixem, cada unitat té sis apartats, amb dos subapartats respectivament, per això hem pensat que aniria bé destinar una hora per cada subapartat, tot plegat 12 hores, i les altres 3 fins a les 15 es poden dedicar a visionar alguna pel·lícula de les que hi ha a l'apartat de Filmografia o a d'altres activitats relacionades amb el tema. Les 5 hores restants, les destinaríem als diversos tipus d'avaluació.

FILMOGRAFIA

Las bicicletas son para el verano de J. Chávarri, 1983. Història d'una família de classe mitjana madrilenya la vida de la qual es veu alterada per la guerra civil.

La piel quemada de J. M. Forn, 1967. Les relacions entre un paleta i una turista serveixen per construir un retrat del subdesenvolupament econòmic i cultural de l'Espanya de l'època.

El te a l'Harem d'Arquímedes de M. Charef, 1985. Les condicions de vida dels immigrants algerians en un barri perifèric de París posa en evidència un dels aspectes més conflictius de la societat francesa actual.

Armas de Mujer de Mike Nichols, 1988. És un retrat que ens mostra com un cert tipus de professionals fan el que calgui per aconseguir allò que desitgen, en aquest cas suplantar una altra persona.

Bienvenido al paraíso d'A. Parker, 1990. Drama racial situat el 1936. Un ex-activista sindical s'enamora d'una japonesa i s'ha d'enfrontar a la llei californiana que prohibeix els matrimonis interracials.

Reencuentro de un amigo de J. Schatzberg, 1990. El fill d'un metge jueu alemany i un jove de la noblesa inicien una amistat que es trenca a causa de l'ascensió del nazisme.

Tiempos modernos de Ch. Chaplin, 1936. Paròdia plena d'humor i tendresa en què es denuncia la inhumanitat del treball industrial.

Norma Rae de M. Ritt. 1979. La vida d'una sindicalista americana que lluita pels drets dels treballadors, de vegades malgrat els seus propis companys.

Mi hermosa lavandería de S. Frears, 1985. A partir d'una relació sentimental, descobrim un Londres multiracial i conflictiu on impera el neocapitalisme. Indirectament s'explica un procés d'integració d'una comunitat pakistaní.

La huelga de S.M. Eisenstein, 1924. Retrat d'una cruenta lluita d'uns obrers contra els amos, la policia i l'exèrcit.

La guerra de los botones d'Y. Robert, 1962. Explica l'enfrontament entre dues colles de nens que van al mateix col·legi però que són rivals més enllà de les aules.

Detrás de los muros d'U. Barabash, 1984. S'explica la tensa situació viscuda a una presó amb presos política àrabs i delinqüents hebreus i la rebel·lió que un d'ells organitza.

Gigante de G. Stevens, 1956. Història de dues generacions de rics texans en què es narra el pas d'una contrada ramadera a un país petrolier i com aquests canvi afecta la gent.

Grandes ambiciones de M. Leigh, 1988. Crítica i mordaç, compara els conflictes de tres parelles que pertanyen a nivells socials diferents i una àvia que exemplifica el caràcter britànic més tradicional.

La tierra de la gran promesa d'A. Wadja, 1975. Un repàs a la Polònia del segle passat des de totes les perspectives.

VÍDEO

La dona a la publicitat II. Institut Català de la Dona, 1990. Durada: 20 minuts.